

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2015 roku.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Kornatka
Protokolant:	Karolina Tokarczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2015 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Ł.

przeciwko Szpitalowi (...) Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w W.

o zapłatę kwoty 238.470,83 zł

- 1. zasądza od Szpitala (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 238.470,83 (dwieście trzydzieści osiem tysięcy czterysta siedemdziesiąt 83/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,**
- 2. zasądza od Szpitala (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 19.141,00 (dziewiętnaście tysięcy sto czterdzieści jeden) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt II C 304/14

UZASADNIENIE

W pozwie o zapłatę z dnia 23 grudnia 2013 roku (...) S.A. z siedzibą w Ł. wniosła o zasądzenie od Szpitala (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej z siedzibą w W. kwoty 238 470,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

Powódka wskazała, iż w ramach łączącej jej z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. ramowej umowy o współpracy w zakresie analiz finansowych służb zdrowia i udzielaniu poręczeń, dnia 2 września 2013 roku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zleciła sporządzenie analizy finansowej pozwanego, która została sporządzona dnia 3 września 2013 roku. Następnie na skutek wyników przedmiotowej analizy oraz stanowiska pozwanego, dnia 4 września 2013 roku powódka zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę poręczenia zobowiązań pozwanego wobec (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wynikających z 32 wyszczególnionych faktur VAT. Mając na uwadze, że w wyznaczonym ostatecznym terminie pozwany nie uregulował przedmiotowych zobowiązań wobec (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., dnia 27 września 2013 roku powódka zapłaciła na rzecz wierzyciela pozwanego należności wynikające z przedmiotowych faktur w zakresie należności głównej wraz z należnymi odsetkami. W konsekwencji powódka wykonała swoje zobowiązanie wynikające z umowy poręczenia i na podstawie art. 518 §1 pkt. 1 k.c. wstąpiła w prawa

zaspokojonego wierzyciela odpowiednio do wysokości dokonanej zapłaty, tj. całej należności głównej w kwocie 213 045,78 zł oraz odsetek w kwocie 18 899,41 zł. (pozew k. 4 i 15-16)

W dniu 31 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym sygn. I Nc 649/13, uwzględniając żądanie pozwu. (k.103)

Nakaz ten utracił moc w całości na skutek wniesienia sprzeciwu przez pozwanego - Szpital (...) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w W.. Pozwany w pierwszej kolejności podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Okręgowego w Łodzi, a ustosunkowując się merytorycznie do żądania pozwu wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany wywodził, iż umowa poręczenia zawarta dnia 4 września 2013 roku między (...) S.A. z siedzibą w Ł. a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jest nieważna, powołując jako przyczyny nieważności umowy jej pozorność i sprzeczność z umownym zakazem cesji, z zasadami współżycia społecznego, z ustawą, tj. z art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej i obowiązującymi wcześniej odpowiednimi przepisami ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (k.104-110). Dodatkowo, z tzw. ostrożności procesowej strona pozwana wniosła o to, by w wypadku uwzględnienia powództwa, zasądzona kwota została rozłożona na raty na podstawie art. 320 kpc, powołując się na dramatyczną sytuację finansową pozwanego szpitala (k. 104, 150).

Postanowieniem z dnia 11 lutego 2014 roku Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi. (k.169).

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 16 kwietnia 2013 roku powódka podtrzymała żądanie pozwu, tj. wniosła o zasądzenie kwoty 238 470,83 wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu. Podtrzymując żądanie pozwu, powódka wskazała, że umowa poręczenia zawarta pomiędzy nią a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jest ważna i spłata poręczonych zobowiązań pozwanego skutkowałą ich nabyciem przez powódkę na mocy art. 518 §1 pkt. 1 k.c. (k. 184-200). Na rozprawie dnia 10 lipca 2014 roku zarówno strona powodowa jak i pozwana podtrzymały dotychczasowe stanowiska (k. 276). Analogicznie na rozprawie z dnia 25 listopada 2014 (k. 293). Na rozprawie dnia 17 marca 2015 roku poprzedzającej wydanie wyroku, strona powodowa podtrzymywała powództwo, strona pozwana nie stawiała się (k. 315).

Na podstawie zebranego w sprawie materiału Sąd Okręgowy uznał za udowodniony następujący stan faktyczny.

Szpital (...) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w W. zawarł z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. szereg umów dotyczących aparatury medycznej, w tym:

1. dnia 23 listopada 2009 roku umowę nr (...) na zakup i dostawę odczynników laboratoryjnych oraz materiałów zużywalnych w pełni kompatybilnych z analizatorem laboratoryjnym typ (...) na okres 32 miesięcy począwszy od 23 listopada 2009 roku za wynagrodzeniem 196 460,30 zł brutto, anektowaną dnia 14 grudnia 2010 roku,
2. dnia 2 maja 2011 roku umowę nr (...) na dostawę odczynników w zakresie Pakietu (...) na okres 2 maja 2011 roku – 31 lipca 2012 roku za wynagrodzeniem 120 838,13 zł brutto,
3. dnia 8 marca 2012 roku umowę nr (...) (kontrakt serwisowy) o obsługę serwisową aparatury medycznej na okres 36 miesięcy począwszy od 8 marca 2012 roku za zryczałtowanym miesięcznym wynagrodzeniem za w/w usługi serwisowe w kwocie 15 000,00 zł brutto,
4. dnia 7 sierpnia 2012 roku umowę nr (...) na dostawę odczynników laboratoryjnych w zakresie Pakietu (...) na okres 7 sierpnia 2012 roku – 6 sierpnia 2015 roku za wynagrodzeniem 47 410,60 zł brutto.

W zakresie należności objętej żądaniem pozwu (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wystawiła w stosunku do pozwanego w okresie od 9 lipca 2012 roku do 6 czerwca 2013 roku 32 faktury VAT na łączną kwotę 213 045,78 zł o numerach: (...),

spląty umorzone zostaną odsetki za opóźnienie za okres od 4 września 2013 roku do 25 września 2013 roku oraz o zawartej z powodem umowie poręczenia.

Pismo to sporządzono na formularzu, stanowiącym załącznik nr 3 do umowy poręczenia.

Termin płatności w wezwaniu do zapłaty kierowanym do strony pozwanej, (...) Sp. z o.o. określiła zgodnie z §1 ust.1 umowy poręczenia, opierając się o wynik analizy finansowej wykonanej przez (...) S.A. Jako początek biegu wynikającego z owej analizy 110 – dniowego termin realizacji zobowiązań i (...) Sp. z o.o. i (...) S.A. uznawały dzień wystawienia ostatniej z faktur, będących przedmiotem poręczenia, gdyż ujmowały zestawienie wierzytelności (...) Sp. z o.o. wobec pozwanego szpitala będące przedmiotem poręczenia jako „pakiet”.

Dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty (k.10-11), załącznik nr 4 do umowy poręczenia (k.81-82)

Pozwany szpital w terminie do dnia 25 września 2013 roku nie zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. należności ujętych w wymienionych powyżej fakturach.

niesporne

Dnia 27 września 2013 roku (...) S.A. z siedzibą w Ł. zapłaciła na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 213 045,78 zł tytułem należności głównej wynikającej z wyżej wskazanych faktur oraz 18 899,41 zł tytułem odsetek od należności głównej. Powódka dokonała płatności na rzecz (...) Sp. z o.o. przelewem na kwotę 565 155,16 zł obejmującym także inne umowy poręczenia zawarte dnia 4 września 2013 roku.

Dowody: potwierdzenie przelewu (k.14), informacja o spłacie zobowiązań z dnia 1 października 2013 roku (k. 15-16), informacja o spłacie zobowiązań z dnia 27 września 2013 roku (k.19-20)

Pismami z dnia 27 września 2013 roku oraz 15 listopada 2013 roku powódka informowała pozwanego o dokonanej przez siebie spłacie poręczonych zobowiązań i wzywała do zapłaty należności na jej rzecz. Strona pozwana nie dokonała żadnych płatności na rzecz strony powodowej.

Niesporne

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione.

Ustalony stan faktyczny był – w zasadniczej większości – niesporny między stronami, jako że żadna nie kwestionowała wierzytelności z jakich umów łączących pozwanego szpitala z (...) sp. z o.o. były przedmiotem poręczenia, istnienia i wysokości owych wierzytelności ani ostatecznie faktu dokonania zapłaty tych wierzytelności przez (...) S.A. – zarzut niespłacenia wierzytelności podniesiony przez pozwanego w sprzeczności został przez powódkę obalony złożonymi potwierdzeniami zapłaty, z pozwanego powyższemu ostatecznie nie zaprzeczył. Kwestią sporną było jedynie to, czy w następstwie dokonanej zapłaty owych wierzytelności powódka nabyła je z mocy art. 518 §1 pkt. 1 kc i jest legitymowana czynnie do domagania się ich zasądzenia od pozwanego, czy też umowa poręczenia zawarta przez powódkę i (...) Sp. z o.o. była nieważna i powódka nie była podmiotem odpowiedzialnym osobiście za długi pozwanego i nie wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela.

Dla poparcia zarzutu nieważności umowy poręczenia zawartej w dniu 4 września 2013 roku między powódką a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. pozwany przywoływał szereg argumentów, powołując się na pozorność umowy, sprzeczność umowy z umownym zakazem cesji, sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego, sprzeczność umowy z art. 54 ust.5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej i obowiązującymi wcześniej odpowiednimi przepisami ustawy o zakładach opieki zdrowotnej czy też na zarzut obejścia w/w przepisów ustawy.

Odnosząc się do powyższych zarzutów należy zacząć od ostatniego z nich.

Od 22 grudnia 2010 roku obowiązuje ustawowy wymóg uzyskiwania zgody podmiotu tworzącego samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej na zawarcie umowy mającej na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, przy czym ustawodawca przewidział rygor nieważności umowy zawartej bez takiej zgody. Regulacja taka pierwotnie zamieszczona była w art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej, a od czasu wejścia w życie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (tj. od 1 lipca 2011 roku) zawarta jest w art. 54 ust. 5 i 6 tej ustawy. Istotne jest przy tym, iż przepis art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej stosował się wyłącznie do zobowiązań samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej powstałych po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej, czyli po dniu 22 grudnia 2010 roku (art. 4 ustawy z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej). Nie jest przedmiotem sporu, iż (...) Sp. z o.o. i (...) S.A. nie ubiegały się o zgodę podmiotu tworzącego pozwany szpital na zawarcie przez siebie w dniu 4 września 2013 roku umowy poręczenia zobowiązań strony pozwanej powstałych z umów zawartych w dniach 23 listopada 2009 roku, 2 maja 2011 roku, 8 marca 2012 roku oraz 7 sierpnia 2012 roku, albowiem stały na stanowisku, iż umowa poręczenia przez (...) S.A. zobowiązań pozwanego szpitala nie jest „czynnością prawną mającą na celu zmianę wierzyciela”, o jakiej mowa w art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 54 ust.5 ustawy o działalności leczniczej. Powódka powoływał się na to, iż celem i istotą umowy poręczenia było zobowiązanie się przez nią, jako poręczyciela, względem (...) Sp. z o.o. do wykonania zobowiązań pozwanego na wypadek, gdyby dłużnik tych zobowiązań nie wykonał w dodatkowym terminie wyznaczonym przez wierzyciela na podstawie wyniku analizy możliwości finansowych pozwanego. Powódka nawiązywała więc do definicji ustawowej umowy poręczenia, zamieszczonej w art. 876 §1 kc oraz do postanowień zamieszczonych w §1 i §2 umowy poręczenia z dnia 4 września 2013 roku. Analiza zgromadzonych w sprawie dowodów z dokumentów oraz zeznań świadków, również prowadzi do wniosku, że przedmiotowa umowa poręczenia nie miała na celu zmiany wierzyciela, przy obejściu przepisów ustawy. W ocenie Sądu pozwany nie zdołał wykazać pozorności przedmiotowej umowy, zaś zgodnie z dyrektywą zawartą w treści art. 6 kc ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na stronie pozwanej. W szczególności podkreślić należy, iż powołani przez pozwanego świadkowie (część z nich) nie posiadali szczególowej wiedzy odnośnie spornej umowy. Zeznania świadków potwierdzały natomiast to, iż powódka w rzeczywistości zawarła z pierwotnym wierzycielem pozwanego umowę poręczenia, z uwagi na brak spłaty jego zobowiązań, celem zabezpieczenia swojej płynności finansowej. Sama umowa poręczenia ze swej istoty ma zapewniać wykonanie zobowiązania, jest akcesoryjna w stosunku do zobowiązania głównego, może odnosić się do długu istniejącego jak i przyszłego. Tym samym strony umowy mogły do niej przystąpić w każdym czasie, zarówno przed powstaniem zobowiązania, jak i po jego zaistnieniu. O pozornoci czy nieważności nie może więc świadczyć to, iż powódka w zbyt krótkim czasie dokonała analizy finansowej pozwanego, skoro posiadała wiedzę na temat jego kondycji finansowej i zobowiązań, w związku z prowadzoną działalnością. Na podzielenie nie zasługuje też argument o pewności braku spłaty zobowiązania przez wierzyciela głównego zobowiązania, albowiem ta okoliczność, do czasu nadejścia terminu płatności czy też terminu określonego w wezwaniu do zapłaty tak naprawdę nie jest znana, a w przypadku spłaty zobowiązania kauza umowy odpada. Dokonując więc oceny czynności prawnej pod względem jej pozornoci należy zbadać zarówno wolę stron istniejącą w chwili jej dokonania, ale także okoliczności jakie wystąpiły przed bądź po jej dokonaniu. Pozwany argumentując zarzuty w tym zakresie nie zaoferował żadnego materiału dowodowego, który miałby potwierdzać odmienną od wyrażonej w literalnym brzmieniu umowy woli, ograniczając się jedynie do przedstawienia własnej interpretacji zawartych w spornych umowach sformułowań. Tym samym, należy uznać iż pozornosc umowy nie została wykazana.

Podobnie odnosząc się do braku ważności umowy na skutek naruszenia postanowień umowy bądź przepisów ustawy, zakazujących cesji wierzytelności, wskazać należy, że o ile umowa cesji wierzytelności ma na celu dokonanie zmiany wierzyciela, to umowie poręczenia cel taki nie przyświeca. Umowa poręczenia zabezpieczając wierzytelności, służy wzmocnieniu pozycji wierzyciela, poprzez zagwarantowanie mu dodatkowych możliwości zaspokojenia przysługujących mu wierzytelności. Umowa poręczenia jak i umowa cesji wierzytelności stanowią dwie odrębne instytucje prawa cywilnego, które ustawodawca wyraźnie różnicuje, zarówno w zakresie skutku, jak i celu umowy. Umowa poręczenia wywołuje skutek niezależnie od zgody dłużnika głównego podobnie jak umowa cesji wierzytelności. Skutek w postaci wejścia poręczyciela w miejsce dotychczasowego wierzyciela następuje jednak

nie w chwili zawarcia umowy, a dokonania spłaty wierzytelności za dłużnika głównego. Wystąpienie skutku tej umowy w postaci zmiany wierzyciela zależne jest zatem od dłużnika, gdyż może on poprzez zapłatę długu uniknąć zmiany podmiotowej wierzyciela „Przepis art. 509 k.c. nie ma zastosowania w sytuacji, gdy strony zawarły umowę poręczenia, a nie factoringu. W przypadku umowy poręczenia nie dochodzi do przeniesienia wierzytelności na skutek czynności prawnej wierzyciela, ale do nabycia wierzytelności z mocy samego prawa przez osobę trzecią (poręczyciela), która spłaca wierzyciela (art. 518 § 1 k.c.). Nie można utożsamiać dwóch odrębnych instytucji prawa cywilnego w sytuacji, gdy ustawodawca w sposób wyraźny je różnicuje (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2008 r., IV CSK 39/08, Lex nr 424361). Pozwany nie wykazał, aby do realizacji umowy doszło w sposób inny, niż właściwy dla umów poręczenia. Powódka dokonała bowiem zapłaty długu za pozwanego będącego dłużnikiem głównym, dopiero po spełnieniu się warunku niewykonania zobowiązania przez dłużnika i po otrzymaniu wezwania do spełnienia zobowiązania w określonym przez strony terminie. Powyższe wyklucza przyjęcie sprzeczności umowy z zapisami zawartymi w umowach zawieranych przez pozwanego z pierwotnym wierzycielem, które w swej treści nakazywały uzyskać zgodę pozwanego na sprzedaż wierzytelności z nich wynikających. Skoro bowiem umowa poręczenia oraz umowa cesji wierzytelności stanowią dwie odrębne od siebie instytucje, uwzględnienie zakazów sprzedaży wierzytelności bez zgody pozwanego w istniejących umowach, nie odnosi się do ewentualnych umów poręczenia długu. Dlatego zapisy te nie wpływają na ważność umowy poręczenia. Tym samym, wyrażony w art. 54 ustawy o działalności leczniczej, jak i obowiązującym poprzednio, wymóg uzyskania zgody organu tworzącego nie dotyczy umowy poręczenia, będącej przedmiotem postępowania.

Podobnie nie można podzielić argumentu o naruszeniu przez powódkę zasad współzycia społecznego. Pozwany zawierając umowy dostawy towarów i usług, przyjął na siebie obowiązek dokonania zapłaty stanowiącej ekwiwalent za otrzymane świadczenie. Pozwany tym samym miał świadomość i powinien liczyć się z obowiązkiem zapłaty należności na rzecz swoich kontrahentów, jak i tego, że w razie zwłoki z zapłatą wierzyciel uprawniony jest do naliczania ustawowych odsetek. Nie można natomiast uznać, że działania których celem jest uzyskanie świadczenia wzajemnego z tytułu zawartych z pozwanym umów, stanowi zachowanie sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Poszukiwanie przez (...) Sp. z o.o. uzyskania zapłaty za dostarczone towary i usługi jest zrozumiałe z punktu widzenia przedsiębiorcy i konieczności jego funkcjonowania na rynku. Takie zachowanie ma swoje uzasadnienie gospodarcze, albowiem powszechnie znana sytuacja finansowa szpitali, która bezpośrednio wpływa na sytuację podmiotów gospodarczych, które współpracują z takimi jednostkami. Skoro(...) Sp. z o.o. wypełniła wobec pozwanego swoje zobowiązania z tytułu zawartych umów, oczekiwała spełnienia przez pozwanego zobowiązania. Pozwany natomiast nie płacąc posiadanych zobowiązań sam postępuje w sposób sprzeczny nie tylko z umową, ale także z zasadami współzycia społecznego. Stąd nie może on domagać się ochrony prawnej udzielonej na podstawie art. 5 k.c., a tym samym przerzucić na podmioty gospodarcze obowiązku kredytowania działalności szpitali. Poza tym, w związku z realizacją umowy poręczenia nie zmieniła się ani wysokość długu, ani wysokość odsetek ustawowych, które w sytuacji zwłoki pozwanego należne byłyby także pierwotnemu wierzycielowi. Z tych też względów, zważywszy na to, iż strona pozwana nie wykazała sposobu zapłaty należności w ratach przy wydaniu orzeczenia, Sąd odstąpił od uwzględnienia powyższego wniosku pozwanego.

Mając na uwadze powyższe należało uznać roszczenie powódki o zapłatę za zasadne. Zgodnie bowiem z treścią art. 876 § 1 kc przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Konsekwencją dokonanej przez powódkę spłaty zobowiązań pozwanego jest zatem, zgodnie z dyspozycją art. 518 § 1 pkt. 1 k.c. wejście powódki w miejsce dotychczasowego wierzyciela. Na tej podstawie powódka ma prawo domagać się od pozwanego zapłaty poręczonego długu w wysokości dokonanej spłaty, co potwierdzają dokumenty bezpośrednio dołączone przez powódkę.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc. Pozwany jako strona przegrywająca proces zobowiązany jest zwrócić powódce koszty procesu, na które złożyły się kwota 11 924,00 zł tytułem opłaty od pozwu, kwota 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ustalona w oparciu o § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia

przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. nr 163 poz. 1349) tym kwota 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.